

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Basındaki Yansımaları ile Geleneksel Terzilik Mesleği

Dr. Öğr. Üyesi Filiz DURSUN, Düzce Üniversitesi, Düzce Meslek Yüksekokulu, Düzce, e-posta: filizdursun@duzce.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1340-9062>

Öz

Son dönemlerde terzilik mesleği ve terziler ile ilgili haberler basında fazlaca yer almaktadır. Çalışmada bir zamanların gözde mesleği olarak anılan terzilik mesleğinin ülkemizde ki durumunu basındaki yansımaları ile ortaya koymak amaçlanmaktadır. En son ne zaman terziye gittiniz? Ve en son diktirdiğiniz kıyafet nedir? Sorularını kendimize yönelttiğimizde çalışmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Hazır giyim hayatımıza girişi ile birlikte terzilik mesleğine olan ilginin azaldığı bilinen bir gerçektir. Çalışmanın amacı terzilik mesleğini basında yer alan haberler yoluyla incelemektir. Çalışmada terzilik mesleğinin durumu, sorunları, sorunların nedenleri ve sorunlarının çözümü için önerilere basında çıkan haberler yoluyla yanıt aranmaktadır. Çalışmada, 2016-2020 yılları arasında basında yer alan terzilik mesleğine ilişkin haberler taranmış ve bu haberlere içerik analizi uygulanmıştır. Geleneksel terzilik mesleğinin eski önemini yitirdiği, günümüz terzilerinin birçok sorun ile karşı karşıya olduğu belirlenmiştir. Sorunların en başında çıraklık müessesesi ile ilerleyen terzilerin, çırak bulamaması ve teknolojik ilerleme ve modanın da etkisiyle hazır giyim ürünlerine karşı direnememeleri gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Terzilik Mesleği, Hazır Giyim, Çıraklık, Moda, Basın.

Makale Gönderme Tarihi: 18.05.2022

Makale Kabul Tarihi: 04.08.2022

Önerilen Atıf:

Dursun, F. (2022). Basındaki Yansımaları ile Geleneksel Terzilik Mesleği, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(8): 1056-1069.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2022, 5(8): 1056-1069. DOI:10.26677/TR1010.2022.1045
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Traditional Tailoring Profession Its Reflections in The Press

Assistant Prof. Dr. Filiz DURSUN, Düzce University, Düzce Vocational School, Düzce, e-mail: filizdursun@duzce.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1340-9062>

Abstract

Recently, news about the tailoring profession and tailors have been in the press a lot. In the study, it is aimed to reveal the situation of the tailoring profession, which was once a favorite profession, in our country, with its reflections in the press. When was the last time you went to a tailor? And what's the last outfit you had sewn? The importance of the study becomes evident when we ask the questions to ourselves. It is a known fact that the interest in the tailoring profession has decreased with the introduction of ready-made clothing into our lives. The aim of the study is to examine the tailoring profession through the news in the press. In the study, the status of the tailoring profession, its problems, the reasons for the problems and the suggestions for the solution of the questions are sought through the news in the press. In the study, news about the tailoring profession in the press between 2016-2020 were scanned and content analysis was applied to this news. It has been determined that the traditional tailoring profession has lost its former importance and today's tailors are faced with many problems. The foremost of the problems is that the tailors, who progress with the apprenticeship, cannot find apprentices and cannot resist against ready-made clothing products with the effect of technological progress and fashion.

Keywords: Tailoring Profession, Ready-Made Clothing, Apprenticeship, Fashion, Press.

Received: 18.05.2022

Accepted: 04.08.2022

Suggested Citation:

Dursun, F. (2022). Traditional Tailoring Profession Its Reflections in The Press, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(8): 1056-1069.

GİRİŞ

Terzilik; tarih boyunca hep var olagelmiş ve çeşitli toplumlarda farklı formlarıyla geçerliliğini sürdürmüş, kadim bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğramacıoğlu, 2018). Türk Dil Kurumu sözlüğünde Terzi; giysi kesip biçip diken kimse, dikişçi olarak tanımlanırken (TDK, 2022), The New Shorter Oxford English Dictionary ise (New (ed), 1995) terziyi “elbise yapan bir kişi, genellikle bir kadın” olarak tanımlamaktadır. Bazı kaynaklarda (Trautman, 1979) terzilik; tailor, dressmaker, seamstresses olarak üç farklı isim ile anılmaktadır. Cambridge Dictionary’de (2022) tailor, özellikle erkek kıyafetleri yapan veya onaran kişi olarak, dressmaker, kadın kıyafetleri yapan kişi olarak, seamstresses ise kıyafet diken ve yapan kadın olarak kullanılan eski moda bir terimdir. Bu üç terimde ayrı ayrı terzilik mesleği için kullanılmaktadır. Terzilik toplumda itibarlı bir meslek olarak kabul edilmekte, bir dini inanaşa göre ise; Hz. İdris Peygamberin terzi olduğu ve ilk kez iğne ile dikiş dikip giydiği bilinmektedir (Köksal, 1999). Günümüzde deri, kumaş ve buna benzer malzemelerden kıyafet kesip diken kimseye “terzi”, bu mesleğe de “terzilik” ismi verilmektedir. Ayrıca terzilik üzerinde dikkatlice düşünülmesi gereken birçok noktayı içeren bir sanattır. Terzilik kalıp, malzeme ve işçilik bilgisi çerçevesinde; kullanılan iplik, kumaş vb. kalitesi, kalıp, kesim ile dikim işlemleri açısından deneyim ile harmanlanan bir meslek olarak (Louw, 1936: 85; Düzbakar, 2009: 56) çıkrılık, kalfalık ve ustalık olmak üzere üç ayrı evreden oluşmaktadır. İnsanlığın; ilk insandan beri giyinme ihtiyaçlarını dokuma, deri ve buna benzer malzemelerden giysiler dikerek karşıladıkları bilinmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle kumaş dokuma gelişmiş, dokunan bu kumaşları kesip, dikip süsleyip insan vücuduna uygun hale getirme durumu yani terzilik ortaya çıkmıştır.

Terzilik mesleğinin tarihsel gelişimi incelendiğinde; terziliğin meslek olarak varlığının 15. Yüzyıl Osmanlı devletine kadar indiği bilinmektedir. Osmanlı’da terzilik çok önemli bir meslek olarak görüldüğü gibi terziler de bir hayli itibarlıydılar. “Terzi” (derzi) ve “terzibaşı” (derzibaşı) kelimelerine ilk kez, Osmanlı devletinin Fetret Devri (1402-1413) yıllarında rastlanmaktadır (İSTESOB, 2016). Bu dönemde ki ahi örgütünün içinde terzilerde yer almaktaydı. Saray içinde padişah, devlet adamları ve harem eşrafı için görevli terziler çalışmaktaydı. Halk arasında da görev yapan terziler olmasına karşın dikişin kadınların bildiği bir iş olması dolayısıyla halkın giyim ihtiyaçlarının bazılarını kendilerinin karşıladığı bu sebeple terziye pek ihtiyaç duyulmadığı bilinmektedir (Öztürk, 2009). Tüm bunların yanında Osmanlı devrinde terzilik önemli bir meslek olarak görülmesine karşın geri planda kalmış, bu işle uğraşanlar daha çok gayrimüslimler olmuştur. Ayrıca Osmanlı’da terzilik, erkek mesleği olarak görülmüştür (Doğramacıoğlu, 2018). Saray terzileri dışında halka hizmet eden çarşı terzilerinin çalışma koşulları ve sorumlulukları çeşitli fetvalarla düzenlenmiştir. Terziler yaptıkları işte ve onlara teslim edilen maldan sorumluydular. Bununla birlikte terzi, hatasından dolayı oluşan bir kusurun zararını da karşılamakla yükümlüydü. Eğer terzi kendine verilen işi devrederse, devrettiği terzinin hatasını karşılamak zorundaydı. Terzi yaptığı işin bedelini alma hakkına sahipti. Müşteri ile terzi arasında malın teslimi ile ilgili anlaşmazlık sonucunda terzinin yemini esas alınmaktaydı (Özcan, 2003). Terzilerin yaptıkları işin düzgünlüğü, kalitesi, fiyatı devlet kontrolündeydi. Müslüman ve gayrimüslimlere standartlarına göre kıyafet çalışılması emredilmiştir. Dikim hizmetinin kaliteli olabilmesi için de bazı standartlar belirlenmiş ve terzilerin bu standartlara uyması istenmiştir (Tezcan, 2008).

Dünya’da moda kavramının yayılmasıyla; Osmanlı hanımları Tanzimat dönemine kadar, modayı takip etmek için maliyetli olmasına rağmen Rum ve Ermeni terzilere kıyafet diktirirken orta halli ailelerdeki hanımlar kendi kıyafetlerini kendileri dikmekteydiler. Tanzimat fermanının ilanı ve 19. Yüzyılda artan batılılaşma; moda kavramının iyice yaşama uyarlanmasına sebep olmuştur. Tanzimat dönemi sonrasında ise sadece giyinmek için kıyafet diken orta halli Osmanlı hanımları arasında da moda kavramı yaygınlaşmıştır. Artık İstanbul hanımefendilerinin Avrupa modasını günü gününe takip etmeye başladıkları o dönemin kadın dergilerindeki moda sayfaları ve dikim ile ilgili bilgilendirmelerden anlaşılmaktadır. Bu kadın dergilerindeki moda sayfaları sayesinde Avrupa ve Modanın başkenti Paris’teki son moda elbiselerin modelleri, dikim teknikleri de dikkate alınarak aynı ya da benzer şekilde üretebiliyorlardı (Demir, 2016: 85).

Bir meslek olarak kabul edilen terzilik, 19. Yüzyıldan itibaren sanat olarak kabul edilmeye başlanmıştır. O dönemde saray çevresinde yer alan terziler “hayyatın” sarayda görevli terziler ise “hayyatın-i hassa” adları ile anılmışlardır (Pakalın, 1993:784). Tanzimat fermanının ilanından sonra ihtiyaç dâhilinde giyim yerini şatafatlı Avrupa modası kıyafetler almış, bu kıyafetlerin üretiminde dönem terzilerine çok iş düşmüştür. O dönemin kadın dergi ve gazeteleri özellikle teknoloji, moda ve mağazalarla ilgili son haberlere yer vermiştir (Öğülmüş, 2018). Meşrutiyetin ilk yıllarına kadar, Müslüman Türk terzi bulunmaması sebebiyle, İstanbul’da yaşayan Gayrimüslimler Paris, Londra, Berlin gibi Avrupa ülkelerine giderek terzilik bilgisi öğrenmişler ve Osmanlı terzi başlıları olarak modernleşme yolunda ilk giyim üreticileri konumunda uzunca yıllar piyasada varlıklarını sürdürmüşlerdir (Sağduyu, 2017: 39). Mutlakiyet döneminde (1878 -1908) meslek ve sanat okulları açılmıştır. Aynı dönemde okullarda cinsiyet ayrımcılığı yapılarak: erkek çocuklara yönelik terzilik, yorgancılık, kunduracılık, mücellittik, dericilik vb. kız çocuklara yönelik çocuk bakımı, yemek pişirme, biçki-dikiş, oya-nakış ve kanaviçe, her türlü kumaş, halı dokunması gibi zanaatların yer aldığı programlar Amerikan okullarındaki programların etkisiyle açılmıştır (Akyüz, 2006:244).

Zamanla terzilik mesleğinin önemi artmış yeni açılan okullarda biçki-dikiş derslerine de yer vermeye başlanmış ayrıca terzilik eğitimi için farklı ülkelere öğrenciler gönderilmiştir. Yeni moda kavramının yaygınlaşması ile birlikte terzilere verilen değer artmış ayrıca toplumun kültürünü gösteren edebiyat eserlerinde terzilik mesleğine ilişkin bilgiler vermeye başlanmıştır (Öğülmüş, 2018).

Ekonomik durumu iyi olan aileler hazır giyimin yaygın olmadığı zamanlarda ihtiyaçlarını genellikle terzilerden karşılamışlar ve terziliğin gelişimine farkında olmadan destek olmuşlardır. Terzilik 1980 öncesinin en gözde mesleklerinden biri olarak görülmüştür. Üstelik terzilik bir hobi, beceri veya meslek olarak tanınsa da bugün bile kıyafetlerin algılanmış 'değeri', uygulamayı kimin gerçekleştirdiğine (hangi terzinin diktiğine) ve bunun nerede yapıldığına bağlıdır (Hall ve Jayne, 2016). Hatta şimdilerde marka olmuş, birçok farklı yerde mağazası bulunan lider Tekstil /Hazır Giyim şirketlerinin bazılarının geçmişinin terzilik mesleğine; hatta “haute couture” yani ısmarlama terziliğe dayandığı bilinen bir gerçektir (Men, 2015).

Ayrıca Osmanlı döneminde kıyafet kişi hakkında bilgi sahibi olunabilmeyi sağlayan bir araç olarak görülmekteydi, eğer kıyafet karşı tarafa doğru mesaj veremiyorsa bu terzinin suçu olarak kabul edilmekte ve terzi ağır şekilde eleştirilmekteydi. Örneğin bir kadının evli ya da bekar olduğu kıyafetindeki ayrıntılardan anlaşılırmaktaydı, terzi bu ayrıntılara dikkat etmez ya da yanlış bir ayrıntıyı kullanırsa suçlanırdı (Gürsoy, 2009). Tüm bu söylemlerden terziliğin dönemin önemli mesleklerinden biri olduğu ortaya çıkmaktadır. Maalesef geleneksel terziler bu önemi fabrikaların kurulması ile yavaş fakat istikrarlı bir şekilde kaybetmeye başlamıştır. Teknoloji ve seri üretim ihtiyaç ve isteklere karşı daha hazır cevap vermiş bununla birlikte Devlet fabrikanın kuruluş ve işleyişine çokça destek olmuş, birçok vergiden muaf tutulmalarını sağlamıştır (İskefiyeli, 2015).

Bir dönem, mesleki anlamda terzilik, altın bilezik olarak kabul edilirken günümüzde, teknolojinin ve hazır giyim sektörünün gelişmesi sebebiyle diğer birçok el emeğine dayalı sanat ve zanaat gibi zamanla kaybolma tehlikesiyle karşı karşıyadır (İSTESOB, 2016). Aynı zaman da terziler sadece giysi tamiri ve tadilat yapar konuma gelmiştir. Maddi kültürün yanı sıra manevi kültür ögesi olarak terzilerin gizli bir misyonu da bulunmaktadır. Bu gizli misyonun iletişim ve kültür alışverişi olduğu geleneksel terziler ve müşterileri tarafından kabul edilmektedir.

Kimilerine göre sanat, kimilerine göre zanaat olarak algılanan terzilik mesleği, yaşanan teknolojik gelişmeler, hazır giyim ve seri üretimin ortaya çıkması, markalaşma ve moda kavramları ile birlikte yaşanan tüketim çılgınlığının sonucu olarak yok olmaya yüz tutmuş meslekler arasına girmiştir. Bu durum Terzilik mesleğinin terzi ve esnaf odaları tarafından somut olmayan kültürel mirasın korunması çalışmaları içinde yer alması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın amacı; terzilik mesleğinin günümüzdeki durumunu, basında yer alan haberler yoluyla belirlemektir. En son ne zaman terziye gittiniz? Ve en son diktirdiğiniz kıyafet nedir? Sorularını kendimize yönelttiğimizde çalışmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Hazır giyimin hayatımıza girişi ile

birlikte terzilik mesleğine olan ilginin azaldığı bilinen bir gerçektir. Basında çıkan haberler incelenerek terzilik mesleğinin durumu, sorunları, sorunların sebepleri ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ulusal ve yerel yazılı basında yer alan terzilik mesleğine yönelik haberler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2016-2020 yılları arasında ulusal ve yerel internet gazetelerinde yer alan haberlerden random (rastgele) seçilen 62 haber oluşturmaktadır. Covid-19 salgını süreci olan 2020 ve 2021 yılları, her alanda yaşanan olumsuzluklar dolayısıyla araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Haberlerin %100'ünün terziler ile görüşme yapılarak oluşturulduğu belirlenmiştir. Görüşme yapılan haberler incelendiğinde toplamda 67 Terzi ve 9 Esnaf Oda Başkanı/Terzi Oda başkanı ile toplamda 76 terzi ile görüşüldüğü ve tamamının erkek terzi olduğu belirlenmiştir.

Gazete haberlerinde görüşme yapılan terzilerin %82'sinin (60 kişi) çıraklıktan yetişmiş oldukları saptanmıştır.

Bölgeler bazında haber dağılımı incelendiğinde, Marmara Bölgesi 14 (% 22.6), Karadeniz Bölgesi 13 (% 21.0), İç Anadolu Bölgesinde 13 (% 21.0), Doğu Anadolu Bölge'sinde 7 (% 11.3), Ege Bölgesinde 6 (% 9.7), Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 6 (%9.7) ve son olarak Akdeniz Bölgesinde 3 (% 4.8) haber yapıldığı belirlenmiştir. İl bazında İstanbul 5 haber ile başı çekerken, Ankara 4, onu 3'er haber ile Sakarya, Zonguldak, Aydın, Düzce, Ordu, Elâzığ ve Kahramanmaraş devamında 2'şer haber ile Şanlıurfa, Van, Denizli, Eskişehir, Trabzon, Balıkesir, Nevşehir ve Gaziantep takip etmektedir.

Haberlerin yayınlanma yılları incelendiğinde; 2016 yılında 5, 2017 yılında 15, 2018 yılında 25, 2019 yılında 11 ve 2020 yılında 6 haberin araştırmaya dâhil edildiği görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler, doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2000) "Araştırma Teknikleri" isimli kitaplarında dokümanları, nitel araştırmalar için etkili şekilde kullanılabilir önemli bilgi kaynakları olarak göstermişlerdir. Bu kapsamda, veriler, 1 Ocak 2016-30.10 2020 tarihleri arasında Ulusal ve yerel gazetelerde terzilik mesleği ile ilgili haberlerin taranması sonucu elde edilmiştir. Veriler, gazetelerin internet sitelerinde toplanmıştır. Nitel araştırmalarda veriler; gözlem yapma, doküman inceleme ve görüşmeler yoluyla elde edilmektedir (Patton, 2002). Nitel araştırmalarda doküman inceleme yönteminin kullanıldığı en önemli unsurlardan biri kamu arşivi olarak görülen gazetelerdir (Berg, 2007). Haberlerin başlığı ve içeriği, verilerin değerlendirilme ve bulguların yorumlanma sürecinde araştırmayı yönlendirmiştir.

Verilerin Analizi

Günümüzde terzilik mesleğinin ne durumda olduğunun basındaki haberler yoluyla araştırıldığı bu çalışmada "doküman incelemesi" tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme araştırılan olgu ve olaylar ile ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek; 2000). Sadece dokümanların tüm veri setini oluşturduğu araştırmalar dört aşamada analiz edilirler; örneklem seçme, kategorilerin oluşturulması, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma (Bailey, 1982).

1. Haber ne tür bir gazetede yayınlanmıştır?
 - a. Ulusal
 - b. Yerel
 - c. Yerel ve Ulusal

2. Haber başlığının ve içeriğinin yönlendiriciliği nedir?
 - a. Olumlu
 - b. Olumsuz
3. Terzilik nasıl bir meslektir?
4. Terzilik mesleğinin durumu nedir?
5. Terzilik mesleğinin sorunları nelerdir?
6. Terzilik mesleğinin sorunlarının nedenleri nelerdir?
7. Terzilik mesleğinin sorunlarına çözüm önerileri nelerdir?

Yukarıdaki sorulara göre elde edilen cevaplar kodlanmıştır. Nitel olan bu verilerin sayısal forma dökülmesinde sıklıktan (frekans) yararlanılmıştır. Veriler; içerik çözümleme yönergesine ve araştırma alt problemlerine göre sunulmuştur.

BULGULAR ve SONUÇLAR

Çalışmaya dâhil edilen haberlere, uygulanan yedi soruluk içerik çözümleme yönergesi doğrultusunda yapılan içerik analizi çözümlemesi sonuçları başlıklar altında verilmiştir.

Terzilik ile İlgili Haberlerin Yerel/Ulusal Basına Göre Dağılımı

Terzilik ile ilgili 62 adet haberin %50'si ulusal basında, %50 si yerel basında yer almaktadır. Yerel basında yer alan haberlerin %50'sinin sonrasında ulusal basına taşındığı belirlenmiştir. Bu veriden haberlerin %75'nin ulusal basında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Terzilik ile İlgili Haber Başlık ve İçeriklerinin Yönlendiriciliği

Terzilik mesleğini konu alan haberlerin gruplandırılmasında mesleğin durumu ile ilgili olarak haber başlığı ve içeriği (olumlu ve olumsuz) dikkate alınmıştır. Bulgular, toplam 62 haberin %40'ının (f:25) olumlu, %60'ının (f:37) ise olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Haber başlık ve içerikleri incelendiğinde 37 (%60.0) haberin terzilik mesleğinin yok olması ile 16 (%26.0) haberin mesleğin yaşatılmaya çalışıldığı ve mesleğe adanan ömürleri yansıttığı, 5 (% 8.1) haberin mesleğin canlanması ile ilgili, 2 (%3.2) haberin terziliğin kutsal bir meslek olduğu, 2 (% 3.2) haberin terziliğin artık nostaljik bir meslek olduğu belirlenmiştir.

Terzilik Mesleği

İncelenen haberlerde terzilik mesleğinin genel yapısı ile ilgili olan maddeler (f:40) sınıflandırılarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Terzilik; Dünya'nın her yerinde her zaman geçerliliğini koruyacak altın bilezik olarak görülen bir meslektir. Öyle ki bir terzi her yerde iş bulabilir (f: 10). Çok onurlu, saygıdeğer, kutsal ve güzel bir meslektir. Bu mesleğin önemi Peygamber mesleği olmasından da anlaşılabilir (f: 9) Terzilik sabır, temizlik, özen ve ustalık isteyen meşakkatli bir zanaattır, hatta sanattır (f: 6). Şu anda gereken değeri görmeyen, bir zamanların en güzel, gözde ve kazandıran mesleğidir (f:6). İşi öğreten yani ustaya saygıda kusur edilmeyen, parayla öğrenilemeyecek mesleklerdendir. Ayrıca terzilik öyle kolayca öğrenilebilecek bir meslek de değildir. Ancak bu mesleğe yeteneği ve ilgisi olanların başarılı olabileceği bir zanaattır (f:4). Terzilik mesleği çok sermaye gerektirmeyen zahmeti çok, kazancı az ama el emeği ve göz nuru ile icra edildiğinden helal bir geçim kaynağıdır (f: 3). Terzilik aslında samimiyettir. Çünkü gerçek terziler müşterilerinin ölçüsünü, isteklerini çok iyi bilir ve anlarlar. Günümüz şartlarında bu samimiyete, güvene ve sıcaklığa ihtiyaç vardır (f:3).

Terzilik Mesleğinin Durumu

Araştırma kapsamına alınan haberlerde terzilik mesleğinin günümüzdeki durumu ile ilgili olan maddeler (f:92) sınıflandırılarak aşağıdaki verilere ulaşılmıştır.

Terzilik mesleğinin yok olmak üzere olduğu, hatta mesleğin son neslini yaşadığı söylenebilir (f:32). Bununla birlikte meslek format değiştirmiş durumdadır, Terziler ısmarlama giyimden tamir, daraltma ve yama yapan esnaf haline evrildiler (f:17). Öyle ki geçmişin parlayan mesleği artık ucuz ve hazır giyime karşı yaşam mücadelesi vermektedir (f:15). Tüm bunlara karşın terziliğin yaygınlaştığı da söylenebilir çünkü hazır giyimcilerin bağlantılı olduğu daraltma, paça vb. işleri yaptıracakları en az bir terzileri bulunmaktadır (f:2).

Eskisi kadar olmasa da isteğe göre elbise diktirme bilinci tekrardan oluşmaktadır. Terzilere az da olsa dönüş olduğu, özel dikimin canlanmaya başladığı söylenebilir. Kaliteli ve şık giyime önem verenler ile çok zayıf, çok şişman vb. müşteriler hala terzileri tercih etmekte (f:6). Başka bir açıdan terzilik artık ihtiyaçtan çıkıp zevk meselesi haline gelmiş durumdadır. Geçmişte mecburiyet olan elbise dikim işi ve bu işi yapan terziler bugün kişiye özel dikim-tasarım ekseninde varlıklarını sürdürmektedir (f:6)

Eskiden terzilik mesleği daha çok elde yapılmakta idi, şimdilerde makine işi çoğaldı (f:3). Günümüzde terzilik mesleği kazancı az olduğundan küçümşenen ve hak ettiği değeri göremeyen bir meslektir (f:6). Tüm olumsuzluklara rağmen mesleğini severek ilk günkü heyecanı ile yapan ve işinden memnun olduğunu belirten terzilerde bulunmaktadır (f:5).

Terzilik Mesleğinin Sorunları

Araştırma kapsamına alınan haberlerde terzilik mesleğinin günümüzdeki sorunları ile ilgili olan maddeler (f:78) sınıflandırılarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Terzilik mesleğinin en büyük sorunu çırak, kalfa çalıştıramıyor olması dolayısıyla yeni ustaların yetişmemesidir (f:42). Terziler; yeni nesil bu mesleği tercih etmediği için çalıştıracak eleman yani çırak bulamıyorlar. Öyle ki terziler mesleklerini kendi evlatlarına bile teslim edemediklerinden mesleğin gelecek nesillere aktarılamayacağını dile getirmekte (f:42).

İkinci önemli sorun kalifiye eleman sorunu çünkü terzilerin söylemiyle “bir usta kolay yetişmiyor” (f:12). Konfeksiyonda veya dikim evinde çalışan, eli iğne iplik tutmayı bilmeyenlerin terzilik yapması; mesleğin prestijini ve ekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Konfeksiyonda yetişip dükkân açanlarla aynı kefeye konulmak, terzilik tecrübesi olmayanların dükkân açıp terzi tabelası asmaları, tadilatçıya terzi işi yaptıran müşterinin işlerinin berbat olması terzilik mesleğinin ayaklar altına alınmasının ve gerçek terzilerin işsiz kalmasının sebeplerinden birisi olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla gerçek anlamıyla terzilik yavaş yavaş kaybolmakta, müşterinin isteklerini yerine getiremeyen sözde terziler yüzünden terzilere karşı bir ön yargı oluşmakta ve müşteri memnuniyetindeki azalma gerçek terzileri olumsuz etkilemektedir.

Terzilik mesleği neredeyse artık bitme noktasına gelmiştir (f:12). Eskiden terzi rafları kumaşlar ile dolu iken şimdilerde ise bomboş durumdadır. Terziler tadilat, tamirat yaparak mesleği devam ettirmeye çalıştıklarını hatta dikim yapamadıkları gibi tamirat ve tadilatında azaldığını ifade etmektedir. Terzilere artık sadece 50 yaş üstü ya çok zevk sahibi ya da farklı vücut yapısında olanlar, bedenine uygun kıyafet bulamayan, çok uzun, kısa vb. veya önemli gün kıyafeti diktirmek için, özel dikim kıyafet sipariş etmektedir (f:4). Ayrıca terzilerin kazancı çok düşük öyle ki birçoğu vergi ve sigortasını ödeyemediğinden yakınıyor ayrıca terzi esnafı devletin sağladığı teşviklerden yararlanamıyor (f:5).

Son olarak Tekstil/Tasarım eğitimi alan gençlerimizin özellikle kadın giyimi çalışması, erkek giyimi için sorun teşkil etmektedir. Terziler artık baştan aşağıya takım elbise dikebilecek nitelikte genç terzi bulmanın neredeyse imkânsız hala geldiğinden yakınmaktadır (f:3).

Terzilik Mesleğinin Sorunlarının Nedenleri

Araştırma kapsamına alınan haberlerde terzilik mesleğinin sorunlarının nedenleri (f:69) dört başlık (çıraklık, hazır giyim, teknoloji, devlet desteği/teşvik) altında sınıflandırılarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 1. Terzilik Mesleğinin Sorunlarının Nedenleri

	Maddeler	f
Çıraklık	8 yıllık zorunlu eğitim sisteminin çırak bulmayı güçleştirmesi	11
	Çırak ve ailesinin önceliğinin alacağı ücret olması ve ücreti yeterli bulmamaları	10
	Yeni neslin rahat mesleklere yönelmesi, terzilik mesleğine ilgi duymaması	9
	Çıraklık okullarında yeterli eğitim verilmediğinin düşünülmesi,	1
	Sipariş işi olmadığından çırağa iş öğretmenin zor olması,	1
	Ara Toplam	32
Hazır Giyim	Konfeksiyonun farklı ve ucuz oluşu her bütçeye ve müşteriye hitap etmesi	18
	Yurt dışından gelen ithal giysilerle rekabet etme zorluğu	6
	Sistemin insanları tüketime yönlendirmesi	2
	Ara Toplam	26
Teknoloji	Gelişen tekstil sanayii ve makineleşmenin artması	5
	Terzilerin makinelerinin pahalı olması	4
	Ara Toplam	9
Devlet Desteği/ Teşvik	Terzilik mesleğini yeniden kalkındırarak teşvik verilmemektedir	1
	Mesleğin canlandırılması için çalışma yapılmamaktadır	1
	Ara Toplam	2
	Toplam	69

Tablo 1 incelendiğinde terzilik mesleğinin yok olmasının en önemli sebeplerinden biri olan çırak bulamamanın, 8 yıllık kesintisiz eğitime bağlandığı bunun yanında yeni neslin rahat mesleklere yönelmesi ve alacağı ücreti yeterli bulmaması görülmektedir. Ayrıca terzilik mesleğinin yok olmasının önemli diğer sebebi her bütçeye hitap eden, farklı ve ucuz olan Hazır giyim ile mücadele edememesi sayılmaktadır.

Terzilik Mesleğinin Sorunlarına Çözüm Önerileri

Araştırma kapsamına alınan haberlerde terzilik mesleğinin sorunlarına yönelik çözüm önerileri (f: 23) beş başlık (Eğitim/kurs, çıraklık, devlet desteği/teşvik, kanun/yönetmelik, sabır/işini sevmeye) altında sınıflandırılarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 2. Terzilik Mesleğinin Sorunlarına Çözüm Önerileri

	Maddeler	f
Eğitim/kurs	Terzilik adına kurslar açılmalı ve meslek tekrar canlandırılmalıdır.	2
	Devlet usta terzileri meslek okullarına ve kurslara eğitim vermek üzere görevlendirebilir.	2
	Tekstil vb. bölümlerde okuyan öğrenciler 2 gün okula gitmeli, 3 gün terzinin yanında çalışmalıdır.	1
	Devletin çocukları terzilik sanatına/zanaatına yönlendirecek çalışmalar yapması gerekmektedir.	1
	Meslek liselerinde terzilik bölümleri açılmalıdır.	1
	Ara Toplam	7
Devlet Desteği/ Teşvik	Devlet terzileri destekleyici tedbir ve teşvik paketleri sunmalıdır.	4
	Devlete, odalara ve derneklere büyük sorumluluk düşmektedir.	1
	Terzileri bir sitede toplayabilecekleri yer temin etmeleri gerekmektedir.	1
	Ara Toplam	6
Çıraklık	Aileler çocuklarını tatillerde terzi yanına göndererek çırak olarak meslek öğrenmelerini sağlamalıdır.	3
	Çıraklık müessesemiz gözden geçirilip devreye sokulmalıdır.	2
	Öğrencilerin ilkokuldan başlayarak mesleklere yönlendirilmesi gerekmektedir.	1
	Ara Toplam	6
Kanun/ Yönetmelik	Tadilatçı ile terzi arasında resmi olarak ayırım yapılmalıdır	1
	Tadilatçı olanlara terzi tabelaları verilmemelidir.	1
	Ara Toplam	2
Sabır/ İşini Sevmeye	Mesleğini en iyi şekilde yapabilmeli ve pes etmeden çalışmalıdır.	1
	Her sanatkar / zanaatkar işini sevmelidir	1
	Ara Toplam	2
	Toplam	23

Tablo 2 incelendiğinde terzilik mesleğinin sorunlarını ortadan kaldırmak üzere terzilik adına kurslar açılarak, devletin usta terzileri meslek okullarına ve kurslara eğitim vermek üzere görevlendirebileceği, aynı zamanda terzileri destekleyici devlet tedbir ve teşvik paketlerinin sunulması gerektiği düşüncesi hâkimdir. Ayrıca ailelerin çocuklarını tatillerde terzi yanına göndererek çırak olarak meslek öğrenmelerini sağlamaları gerektiği üzerinde durulmuştur.

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

İlerleyen teknoloji, gelişen sanayii ve hızlı nüfus artışı gibi nedenlerden dolayı yaşam koşulları ve sosyal hayat değişmiştir. Bu değişim neticesinde, bazı meslekler yok olurken yeni mesleklerin doğması durumu söz konusu olmuştur. Geçmişte var olmasına karşın günümüzde önemini yitiren, yorgancılık, yemenicilik, sepetçilik, bastonculuk, külekçilik vb. gibi terzilik mesleği de yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan meslekler arasındadır (MEB, 2021). Bunun en önemli sebeplerinden olan Tekstil/Hazır giyim sanayinin, Türkiye'deki gelişimi incelendiğinde; 1923 yılında yeni Türkiye Cumhuriyeti ile 8 fabrika ve Kamu iktisadi teşebbüs sisteminin getirilmesi ile 1933 yılında Sümerbank'ın kurulması, sanayileşmenin 1960 yılında başlaması, 1981-82 yıllarında Tekstil ve Hazır Giyim üretimin çeşitli şehirlerde yaygınlaşması ile devam etmiştir. 1985 yılında Tekstil ve Hazır Giyim sanayinde özel sektör yatırımları artmış, yıllık %12,2 oranında büyüme ile 1990 yılında en hızlı yükselen sektör unvanını almıştır. 1996 yılında Türk Tekstil ve Hazır Giyim firmalarının sayısı 15.000'i geçmiş, yine 1999 yılında toplam sanayi ihracatında en yüksek orana erişmiştir (Erarslan vd., 2008). Bu şekilde yükseliş ve ivmelenmeler günümüze kadar devam etmiştir. Hazır giyimin gelişimi Türkiye Cumhuriyeti'nde terziliği etkilediği gibi diğer ülkeleri de etkilemiştir. Örneğin Finlandiya'da İkinci Dünya Savaşı'ndan önce erkek takım elbise ve paltoları hem elle hem de endüstriyel olarak üretilirdi. Finlandiya'da ilk gerçek giyim fabrikaları 1920'lerde kurulmuş, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sanayileşme, ticaret ve ulaşım bağlantıları giderek gelişmiş ve hazır giyim kırsal kesimde bile bulunur hale gelmiştir. Bu nedenle ısmarlama terziler müşterilerini kaybetmiş ancak, kırsal kesimde ısmarlama terzilik 1960'lara kadar sürmüştür. Hazır giyim endüstrisine karşı rekabet, ısmarlama ve elle hazır giyim yapan terzileri büyük oranda endişelendirmiştir. Bu sebeple; 1950'ler ve 1960'larda Finli terzilerin çoğu atölyelerini kapatıp iş değiştirmek zorunda kalmıştır (Kaipainen, 2009: 74). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, İtalyan moda endüstrisi, küçük zanaatkârlar, atölyeler (kadın giyimi için), terziler ve hazır giyim için sanayi kuruluşlarının bir karışımı ile karakterize edilmiştir. Bu üretim tarzı 1940'ların sonlarında kayıt dışı ekonomide daha da belirginleşmiştir. Bu yapılandırılmamış çevrede zanaatkâr atölyeleri, terziler ve terzi dükkânları, İtalyan moda ürününün başarısında temel bir güç olan ekonomik unsur ile estetik unsur arasında sentezlenmiştir. İtalya'da erkek giyim sektörü hızla gelişirken, İtalyan tekstil endüstrisi, 1950 ve 1960 yılları arasında İtalyan ihracatının ana sektörlerinden biri haline gelerek genişlemiştir. İtalya'da, kadın hazır giyiminin nispeten yavaş gelişmesi kadınların trendleri takip etmesini zorlaştırdığı için, terziler gelişmeye devam etmiştir. Bu endüstriyel geri kalmışlık aynı zamanda zanaatkârlığın gelişmesine ve zanaatkârlığın babadan oğula geçerek ve İtalyan imalatının kalite, iyi tasarım ve uygun fiyat ile eşanlı olarak yerleşmesine yardımcı olmuştur (Tiziana, 2014:201). Bu sebeptendir ki İtalya hem haute couture (kişiyeye özel tasarım) hem de hazır giyim (seri üretim) üretiminde üst sıralardadır. Avustralya moda endüstrisi incelendiğinde; savaş sonrası ikinci dönemde, moda, hazır giyim, toptan imalat, büyük mağazalar, profesyonel erkek terziler, kadın terziler ve yerel tasarımcılardan oluşan karma bir iş alanına dayanıyordu. İmalattaki bu karma iş, 1970'lere kadar varlığını sürdürmüştür. 1900'lerin başlarından itibaren hammaddeden bitmiş ürüne kadar bölgesel entegre üretim merkezleri gelişmiştir (Peers, 2010: 13). 1960'ların sonundan itibaren piyasaya çıkan yeni stillerin hızlanmasıyla ısmarlama giysilere olan talep de azalmaya başlamıştır (English ve Pomazan, 2010: 179). Amerika'ya bakıldığında 1920 yılında, fabrikada üretilen Hazır Giyim, erkek ve kadın giysilerinin büyük bir bölümünü, geniş bir stil ve boyut yelpazesinde sağlıyordu. Önceki yüzyıl, kişisel giyim üreticilerine bağımlılıktan, hazır giyim ürünlerinin seri üretimine doğru kademeli bir geçişe tanık olunmuştur (Trautman, 1979: 75).

Seri üretim sistemleri sayesinde üretim miktarları ve çeşitleri hızla artmış, bununla birlikte üretim giderleri de büyük ölçüde azalmıştır. Yani az zamanda çok ve çeşitli ürün üretebilen bir sistem karşısında sabır ve çokça emek gerektiren geleneksel el sanatı olarak değerlendirilen terzilik mesleği maalesef geri plana düşmüştür (Arslan ve Özcan, 2017). On dokuzuncu yüzyıl boyunca Amerika'da, özellikle özel terziler, zamanın şartlarına cevap vermiş ve daha çok seri üretim yönünde hareket etmiştir. İşini, özel siparişlere harcanmayacak şekilde değiştirerek gelen müşterilere satmak için "kişiye özel" giysiler üretilmiştir. Erkek anatomisi ve bir erkek takım elbisesinin silueti, daha geniş bir erkek figürü yelpazesine satış yapmak için küçük bir beden aralığının (S-M-L) üretilmesine olanak tanımıştır (Trautman, 1979: 75). Bir yandan kişiye özel tekil üretim diğer yandan kişiye özel seri üretim yaparak bir şekilde terziliğin devamlılığını sağlamışlardır.

Artık insanların ihtiyaçları dışında, giyimde çeşitlilik aramaları, modayı takip etme istekleri, nüfusun hızla artması ile teknolojiye yaşanan ilerleme ile birlikte, makineleşme sürecine girmiş olan tekstil sektöründe büyük değişimler ortaya çıkmıştır. Öncesinde makineler, peşi sıra otomatlar derken bugün artık insan emeğinin gittikçe azaldığı görülmektedir, insanların yapabileceği bütün işler için robotların kullanılabilmesi bir duruma gelmiştir. Bu durumda çok emek gerektiren, ince işçiliğin olduğu terzilik mesleğinin giderek ortadan kalkması kaçınılmazdır.

Gerçek sanatkâr (zanaatkâr) mesleğinin tüm inceliklerini kavrayan ve yenilikleri takip ederek uygulayabildir. Diğer tüm mesleklere göre terzilikte bu şart daha ön planda gelmektedir. Baysal, (1942), Türkiye'de Terzilik adlı kitabında; gerçek terziyi, makasına hâkim, müşterisinin vücut ölçülerini bakarak ölçüp tartabilen, vücut yapısına uygun kıyafet seçimi ve yapım tekniklerini bilen kişi olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamalar neticesinde günümüzde çeşitli kurslar ve eğitim kurumlarında verilen eğitimler ile Kadın Terziliği gelişmiş, Türk Erkek Terziliği ise geri kalmış, yeni metotlar geliştirilememiştir. Bu zanaatı yapanların kişisel beceri ve girişimleri ile ilerleme kaydetmeleri durumu söz konusudur. Baysal (1942:12); Türkiye'de terziliğin ilerlemesini etkileyen etmenler olarak, çırak ve kalfa bulma sıkıntısı, çırak ve kalfaları disipline etme sorunu, mesleki terbiyeyi alamama, mesleği aşkla icra etmeme, usta olduğunu zanneden yetersiz terziler, terzilerin birlik oluşturamaması ve mesleki yayınların yapılmaması sayılmaktadır. Araştırma kapsamında tespit edilmiş olan terziliğin yok olma sebepleri ile bu sebepler birebir örtüşmektedir.

Araştırma dâhilinde incelenen haberlerde 76 terzi ile görüşüldüğü, terzilerin %82'sinin (60 kişi) çıraklıktan yetişmiş oldukları belirlenmiştir. Çıraklık terziliğin kalbidir. Çıraklığa başlama yaşı ilkököl 5. sınıftan sonra olarak bilinir. Çırak askere gidinceye yâda kalfa oluncaya kadar ustasının yanında çalışır. Usta terzilere göre, erkek terziliğinde terzi yüksüğü ile bağ kurulmadan, çırak olmadan kalfa ve usta olunamamaktadır (Odabaş, 2017). Terzilik mesleği pek çok gizli bilgi içermektedir: eski loncalarda olduğu gibi bilgiler yazılı olarak değil sözlü olarak birbirlerine aktarılır. Belki de bu yüzden özel dikim giysilerin yapıları uzun süre oldukça benzer kalmıştır. Bunları öğrenmek, yeni giysi üretme yöntemleri geliştirmek değil, taklit etmek ve çoğaltmaktır (Kaipainen, 2009: 74). Çıraklık müessesesi sayesinde bu gizli veriler ustadan çırağa aktarılmakta ve devamlılığı sağlanmaktaydı. Terziliğin yok olmasında en büyük sebep olarak görülen çıraklığın ortadan kalkmasının sebebi olarak; 18.08.1997 tarih ve 23084 sayılı Resmi Gazete 'de ilan edilen 1997-98 öğretim yılından itibaren yürürlüğe giren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim sistemi için "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 4306 Sayılı Kanun'la; 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9. maddesi ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 23. maddesi "İlköğretim Kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda eğitim kesintisizdir ve mezunlara ilköğretim diploması verilir" şeklinde değiştirilmiş olan kanun görülmektedir (Resmi Gazete, 1997). Bu kanun değişikliği ile birlikte sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmiş, ilkököl beşinci sınıftan sonra ailesi tarafından veya gönüllü olarak terzi yanında çıraklık edebilecek potansiyelin önüne geçildiği düşünülmektedir. Terzilere göre okuma ve ilerleme kapasitesi olmayan öğrencilerin sekiz yıllık eğitim öncesinde ayrılarak zanaat öğrenmeleri sağlanmalı böylelikle terzilikte çıraklık müessesesi işlemeye devam etmelidir. Çıraklık müessesesinin devamlılığının sağlanabilmesi için terzilik mesleğinin çıraklık eğitim merkezlerinde sevdirilmesi özendirilmesi için

çalışmalar yapılabilir. Ailelerin çocuklarını tatillerde terzi yanına göndererek çırak olarak meslek öğrenmelerini sağlanabilir. Ama bunlar yapılırken çıraklıktan ustalığa en az 8-10 yıl gerektiği, kısa süreli kurslarla bu mesleğin öğrenilemeyeceği, çıraklık müessesinin diğer bir deyişle mesleğin içinde yetişmenin ne kadar önemli olduğu da unutulmamalıdır.

Odabaş (2017) "Usta Erkek Terzilerin Sesi: Mersin Örneği" isimli çalışmasında; Kapitalizm-sanayileşme-modernleşmenin hızlanmasıyla birlikte giyim üretimi ve alımının bir şekilde değiştiğini, artık ne kadın ne erkek nede yaşlı veya gencin, eskisi kadar terzilere rağbet etmedikleri ve sipariş kıyafet diktirmediklerini dile getirmiştir. İnsanların sadece alınan hazır giyim kıyafetlerin tadilat ve tamirat işlemlerini yaptırmak üzere terzilere uğradıklarını ifade etmiştir. Tüm bunların yanında çıraklık döneminin bitmesini okullaşma ile birlikte yeni nesil ailelerin çocuklarını çok ve çabuk para kazanabilecekleri mesleklere yönlendirmeleri ve hazır giyim yaygınlaşması gibi sebeplere bağlamaktadır. Tüm bu veriler araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Terzilerin diktikleri kıyafetler görsel anlamda güzellik ve kaliteleri yanında sağlamlıklarıyla da tanınmaktadır. Terzilik, üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken birçok noktayı içeren bir sanattır. Terzilikte başarı sadece işçiliğe değil, büyük ölçüde kalıp ve malzeme seçimine de bağlıdır (Louw, 1936: 85). Birçok kez prova edilerek terziye diktirilen kıyafetin yapımında kullanılan kumaşın kalitesi, renginin solmaması, ipliğinin kalitesi, dikişlerinin atmaması ve kıyafetin evladiyelik olarak değerlendirilmesi geleneksel terzilerin eseridir (Düzbakar, 2009: 56). Hızlı modanın da etkisiyle, kısa sürede ortaya çıkan trendlere uyum sağlamak isteyen bireyler neredeyse kullan-at, kalitesiz kıyafetlere düşük ücret ödeyerek sistemin dayattığı tüketicilere dönüşmüşlerdir. Gerçek bir terzinin elinden çıkmış kıyafet ile hazır giyim ürününün bir olması beklenemez. Çünkü işin erbabı bir terzi kişiye özel kalıp, kaliteli malzeme ve kaliteli işçilik ile evladiyelik diye tabir edilecek kadar uzun vadeli bir kıyafet üretebilmekte fakat hazır giyime göre biraz daha maliyetli olmaktadır.

Geleneksel terziliğin azalma sebeplerinden biri terzilerin müşterileri ve kendi tarzlarını yaratmaktan ziyade geçici modanın takipçileri olmalarıdır. Ismarlama bir takım elbise farklı bir seçenek olmamakta, müşteri açısından bir giyim fabrikasında yapılan takım elbiselerden çok da farklı görülmemektedir. El yapımı üretim yavaş ve pahalı; hazır giyim satın almak ise kolay ve ucuzdur. Bunları göz önünde bulundurduğumuzda; iyi işçilik, iş becerileri ve değişen moda trendlerini takip etme, geleneksel terzilik için başarının gereklilikleri olarak görülmektedir (Kaipainen, 2009:74).

Maddi manevi zorluklar ile mücadele eden terziler; devletten mesleklerini yeniden kalkındırarak destek ve teşvikler, mesleklerinin canlandırılması için çalışmalar beklemektedirler. Geleneksel bir meslek olarak terziliğin gelecek nesillere aktarılabilmesi için acil çözüm önerilerine ihtiyaçları olduğunu belirtmekte ve bir araya toplanabilecekleri site tarzında yerler temin edilmesini istemektedirler. Bununla birlikte tadilatçı ile terzi ayırımının yapılarak, her isteyene terzi tabelası verilmemesi gerektiğini dile getirmektedirler.

Tekstil/Tasarım eğitimi alan gençlerin özellikle kadın giyimi üzerinde çalışmaları, erkek giyimi çalışan gençler azınlıkta olması geleneksel terziliğin yok olma sebeplerinden biri olarak görülebilir. Çünkü baştan aşağıya takım elbise dikebilecek nitelikte genç terzi bulmak neredeyse imkânsızdır. Tüm bunlar göz önüne alındığında, Meslek liselerinde terzilik özellikle erkek terziliği bölümleri açılabilir. Terzilik adına kurslar açılabilir, usta terzilerimiz meslek okulları, halk eğitim merkezleri veya çıraklık eğitim okullarında kurslar, eğitimler vermek üzere görevlendirilebilir. Tekstil/Hazır Giyim/Moda Tasarım vb. bölümlerde okuyan öğrencilerin 2 gün okul, 3 gün terzinin yanında olacak şekilde staj yapmaları veya iş başında eğitim almaları sağlanabilir. Hem Erkek hem de Kadın Terziliği profesyonelce yapılırsa bir aileyi rahatça geçindirecek mesleklerdir. Özellikle kadın terziliği her zaman geçerliliğini koruyacak, zevkli ve öğrenilmesi faydalı bir meslektir. Türk kültürüne özgü merasimler ve kutlamalar devam ettiği sürece kadın terziliğinin devam edeceği düşünülebilir.

Bu önerilerin yanında 1930'larda Finlandiya'da terzilerin zanaat becerilerini geliştirmek, terziliği canlandırmak ve yok olmasını önlemek üzere; Finlandiya toptan giyim ajansı Kuusisen, çeşitli yayınlar yaparak, ülkenin her yerinde terzi konferansları ve kalıp kesme kursları düzenleyerek ülke terzilerinin

gelişimini desteklemiştir. Daha sonra terzi loncasına birçok yönden sponsorluk yapmıştır. İsmarlama terzilere, ısmarlama takımların faydalarını vurgulamaları, üretim yöntemlerini rasyonelleştirerek ve reklam vererek rekabet güçlerini artırmaları talimatı verilmiştir. Ayrıca ısmarlama giysiler için kadınları ve gençleri müşteri haline getirmek, hayatta kalmanın önemli bir yolu olarak görülmüştür. Endüstriyel hazır giyim üretimi gelişirken ve ısmarlama terzilik azalırken, toptan kumaş ajansı Kuusisen Ltd. bazı usta terzilerle birlikte takım elbise fabrikası gibi üretim tesisleri kurarak iş odağını hazır giyim üretimi ve tedarikine kaydırmıştır (Kaipainen, 2009: 70). Her ne kadar geleneksel terzilerin önerileri bu yönde olmasa da yok olmakta olan bir mesleği canlandırmak üzere bu öneriler de düşünülebilir.

Moda kavramının fazlasıyla benimsenmesi özellikle hızlı modanın da etkisiyle ve hazır giyim yani seri üretimin artması, birbirinden farklı, renkli kesim, dikim ve süsleme özelliğine sahip her bütçeye hitap eden tüm bunların yanında ucuz ama kalitesiz olan Çin, Hindistan vb. ülkelere gelen ithal giysiler ile rekabet edemeyen terziler kendilerine müşteri bulamamakta dolayısıyla bu değerli meslek yok olmaktadır. Ve yok olmakta olan geleneksel terzilik mesleğinin yerine dijital terzilik mesleğinin geleceği düşünülmektedir. Robotik bir cihaz ile müşterilerin ölçüsünü hatasız şekilde alınarak iade oranının azaltılacağı, müşteri ölçülerinin kaydedilerek kişiye en uygun kıyafetlerin satılabileceği bir meslek olarak dijital terzilik yeni nesil meslekler arasında gösterilmektedir (MEB, 2022). Dijital terziliğin gelişmesi, geleneksel terziliğin ortadan kalkmasını gerektirmemektedir. Bununla birlikte geleneksel mesleklerimizin; maddi ve manevi kültürümüzün birer parçası olduğu unutulmadan, yok olmalarını engellemek adına zaman kaybetmeden çalışmalara başlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2006). *Türk Eğitim Tarihi*, (10. Basım) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Arslan, H. M. ve Özcan, S. (2017). Çevik Üretim Tarzı Faaliyet Gösteren Geleneksel Türk El Sanatları İşletmelerinin Canlandırılması Çalışmalarının Bulanık Topsis Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *Journal of Business Sciences (Jobs)*. 5(3): 147-172. Doi: 10.22139/Jobs.322505
- Bailey, K.D. (1982). *Methods of Social Research* (2nd Ed.). New York: Free Press.
- Baysal, Ş. (1942). *Türkiye'de Terzilik*. Ankara: Alâeddin Kırıl Basımevi.
- Berg, B. L. (2007). *Qualitative Research Methods for the Social Sciences* Pearson. Boston: Allyn & Bacon.
- Demir, M. (2016). Osmanlı Kadınları Arasında Modanın Yaygınlaşmasında Bir Araç Olarak Biçki- Dikiş, *Bartın Üniversitesi Edebiyat Dergisi*, 1 (2): 71- 73.
- Doğramacıoğlu, H. (2018). Şemsettin Sami'nin Kaleminden Kadınlar. *International Journal of Social Sciences*, 6 (12): 221-239.
- Düzbakar, Ö. (2009). Bursa Şer'iyye Sicillerine Göre Esnaf Teşkilatı ve Kumaş Nizamı. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, "Türk Kültüründe Terzilik" 1, 2(2):56
- English, B. and Pomazan, L. (2010). *Australian Fashion Unstitched: The Last 60 Years*, Port Melbourne: Cambridge University Press.
- Erarslan, İ. H., Bakan, İ. ve Helvacıoğlu Kuyucu, A.D. (2008). Türk Tekstil ve Hazır giyim Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13):265-300.
- Gürsoy, U. (2009). 1872-1900 Yılları Arası Tur Edebiyatına Terzilik "Mesleğinin Yansımaları, *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, Türk Kültüründe Terzilik, 2(2):168-183.

Hall, S. M. and Jayne, M. (2016). Make, mend and befriend: geographies of austerity, crafting and friendship in contemporary cultures of dressmaking in the UK, *Gender, Place & Culture*, 23(2), 216-234, <http://dx.doi.org/10.1080/0966369X.2015.1013452>.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf> 24 [Erişim Tarihi: 24.04.2022]

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dressmaker> [Erişim Tarihi: 14.06.2022]

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-turkish/tailor> [Erişim Tarihi: 14.06.2022]

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/seamstress?q=seamstresses> [Erişim Tarihi: 14.06.2022]

İskefiyeli, Z. (2015). Karamürsel Mensucat Fabrikası (1890-1921). *Uluslararası Karamürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu*, Cilt:2, Nisan 2015. Kocaeli ss: 1117- 1145.

İSTESOB, (2016). Dünden Bugüne Terzilik, <http://www.istanbulterzilerodasi.org/?p=768> [Erişim Tarihi: 26.10.2020].

Kaipainen, M. (2009). Gendered Craft – Tailoring in Finland, From The 1920s to the 1960s, (Editör)Kaukinen L.K.: *Research in Sloyd Education and Crafts Science*. (pp: 69-75). A:14/2009 Proceedings Of The Crafticulation & Education Conference,

Köksal, M. A. (1999). *Peygamberler Tarihi*, İstanbul: Köksal Yayınları.

Louw, L. J. (1936). *Farming in South Africa "Dressmaking"* Reproduced by Sabinet Gateway under license granted by the Publisher (dated 2013).

MEB. (2021). <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/meslekler/kaybolan-meslekler>. [Erişim Tarihi: 23.04.2021]

MEB. (2022). <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/meslekler/gelecegin-meslekleri> [Erişim Tarihi: 24.04.2022]

Men, Ö. (2015). İsmarlama Elbise Yeniden Moda oldu. *Para Dergisi*, <http://www.istanbulterzilerodasi.org/?p=571> [Erişim Tarihi: 30.03.2017]

Odabaş, S. (2017). Usta Erkek Terzilerin Sesi: Mersin Örneği. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 3(1):120-143.

Öğülmüş, S. (2018). 18- 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Terzilik. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı Eskişehir.

Özcan, T. (2003). *Fetvalar Işığında Osmanlı Esnafı*, Kitapevi, İstanbul.

Öztürk, N. (2009). Osmanlı Kroniklerinde Terziliğe Dair ilk Kayıtlar (Kuruluştan 1502'ye kadar), *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, 1(2/2): 58-63.

Pakalın, M.Z. (1993). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü Milli Eğitim Bakanlığı, C.1, İstanbul, s. 784.

Patton, M. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*, 3rd edition. Thousand Oaks, CA: Sage.

Peers, J. (2010). Urban fashion culture in Australia, *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion*, Oxford: Berg, <http://dx.doi.org.exp01.library.qut.edu.au/10.2752/BEWDF/EDch7020a>.

Resmi Gazete, 23084; 18 Ağustos 1997. İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklı Hakkında Kanun (4306 sayılı kanun), s.2.

Sağduyu, Gürdal B. (2017). Osmanlı'da Erkek Giyiminin Modernleşme Süreci, *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 17: 39-49.

TDK. (2022). Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 14.06.2022]

Tezcan, H. (2008). *Sarayın Terzisi: M. Palma – D. Lena- P. Parma.* (1. Basım). İstanbul: Sadberk Hanım Müzesi Yayını.

Tiziana, F. R. (2014). 1950s made in Brisbane: Italian tailors and the continental suit. *Clothing Cultures 1* (3): 197-212, Intellect Ltd Article. English language. doi: 10.1386/cc.1.3.197-212.

Trautman, P. (1979). Personal Clothiers: A Demographic Study of Dressmakers, Seamstresses and Tailors 1880–1920, *Dress, 5:1*, 74-95, DOI: 10.1179/036121179805298747.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* (2. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.